

Ferko se narodil v roce 1950 v obci Rožkovany na východním Slovensku v rodině olašských Romů. Byl nejmladším synem z celkem sedmnácti dětí, deset z nich však zemřelo v dětství na nejrůznější tehdy neléčitelné dětské nemoci nebo v důsledku strádání za druhé světové války. Jeho otec byl polokočovný kovář pocházející z rodu koňských handlířů. Jeho rodina před válkou i krátce po ní jezdila po okolních obcích, kde prodávala kovářské výrobky, které jeho otec vyráběl doma v Rožkovanech. Ferko otci jako malý chlapec s kovářskou prací pomáhal a mělo se za to, že od něj řemeslo přezve. Jenže v době jeho dětství, na konci padesátých let, nakonec došlo k proměně socioekonomické situace nejen jeho rodiny, ale celkově romského společenství. Kočování bylo zákonem zakázáno a kovářské práce přestaly mít význam. Romové se z Rožkovan od počátku padesátých let začali hromadně stěhovat do velkých měst východoslovenského regionu (Prešov, Košice) za prací ve stavebnictví a průmyslu a postupně začali odcházet také do Česka. Takto se dostal do Jablonce nad Nisou i Ferkův starší bratr Matěj s rodinou, který si zde našel práci i bydlení. Ferko k němu začal jezdit na delší pobyty jako náctiletý, kdy mu pomáhal s péčí o děti i s chodem domácnosti v době, kdy jeho bratr a švagrová museli chodit do práce. V dalších letech žil Ferko střídavě v Jablonci a v rodných Rožkovanech, kde se oženil a krátce se zde snažil na začátku sedmdesátých let vrátit ke kovářské výrobě. Ač místní obyvatelé ještě léta vychvalovali jeho kvalitní motyky a další výrobky, ve větší míře již se takto žít nedalo.

Ferko se narodil s postižením nohou a prodělal v dětství mozkovou obrnu, důsledkem čehož byl po celý život invalida chodící o berlích, se zdeformovanými končetinami. Přesto se snažil vykonávat různé práce a profese, aby uživil svou rodinu.

Nedlouho po svatbě jeho žena zemřela a Ferkovi zůstaly dvě malé děti. Byly dány na výchovu do ústavní péče. Starší dceru Růženku se však Ferkovi podařilo získat zpět a vychovat jí ve vlastní péči. V tom mu pomáhala jeho druhá žena Barbora, která byla sestrou jeho zesnulé první ženy, která byla rovněž sama vdovou se dvěma dětmi. Ferkova nová rodina si posléze našla byt v Košicích na tehdy nově postaveném sídlišti Luník IX, kam se dostali jako jedna z prvních rodin, žijících tehdy v sousedství armádních a policejních partají.

Z výstavního Luníku IX se během dalších desetiletí stalo nechvalně známé romské ghetto. V té době se ale již Ferko v Košicích nezdržoval. Od devadesátých let bydlel nejčastěji v Jablonci nad Nisou. Za zmínku ale stojí jeho více než roční pobyt ve Švédsku, následující ihned po revoluci, kde se mu podařilo uchytit za pomoci rodin jeho sestřenic a bratranců, kteří do Švédska emigrovali ještě za dob komunismu. Kvůli dceři Růžence, která se zapletla do mladických nerozvázností, musel nakonec Švédsko na výzvu romského soudu (*krísi*) opustit. Dcera se brzy na to vdala a žila postupně ve Francii, Velké Británii a Itálii. Ferko s Barborou a jejími dětmi se na konci devadesátých let ještě pokusili získat azyl v Belgii. Po nezdaru se Ferko vrátil zpět do Čech, odkud se střídavě vydával za rodinou domů na Slovensko. Poslední léta svého života Ferko trávil s o mnoho mladší ženou Renatou, se kterou se také oženil. Léta strávená s ní provázela četná stěhování. Renata, pocházející ze skupiny olašských Romů, vyrůstala v dětském domově, kde brzy po narození skončila i její dcera Brenda. Ferkovi se podařilo Brendu získat zpět a nechat ji svěřit opět do výchovy obou manželů. Renata však měla na stárnoucího a nemocného Ferka vysoké nároky, které se negativně promítly na jeho zdravotní situaci. Během života s Renatou se jejich

rodina neustále stěhovala v rámci jabloneckého a libereckého okresu, za několik let vystřídali desítky bytů. Zejména Renatě se nikde nelíbilo.

Ferko Makula byl rozený vypravěč a pohádkář bravurně ovládající svou rodnou olašskou romštinu. Tento muž, na první pohled invalidní důchodce, který se staral o nemocného bratra a přivydělával si sběrem starého železa, se stal hlavní hrdinou komiksu Ferko vytvořeného v rámci trilogie *O Příbjehi* z pera autorů Vojtěcha Maška, Markéty Hajské a Marie Bořkovcové. Kniha se později stala legendou v žánru dokumentárního komiksu a byla také přeložena do francouzštiny. Ferko v ní vyprávěl o svých cestách po světě, podivuhodných příhodách a hrdinských činech s až parodickou mírou fabulace. Komiks představuje Ferka jako lidového vypravěče líčícího často až pohádkové příhody živých či mrtvých blízkých, vzpomínajícího na dětství a popisujícího drama války, jak zůstala v romské paměti. Kniha ukazuje Ferkův svět jako plný poezie a až absurdní nadsázky. Její příběhy v sobě často nesou rys jakéhosi smyšleného světa hrdinkosti.

Ferko zemřel náhle, na kombinaci více nemocí, uprostřed léta 2017, dá se říci, že v zapomnění a stranou pozornosti čtenářů komiksu.

Zvukový soubor

